

Előfizetési ár:
Egész évre 5 frt — kr.
Fél évre 2 frt 50 kr.
Megyédvőre 1 frt 25 kr.
Egyes szám 10 kr.
HIRDETÉSEK
5 hasábos petit sorban 7, másodszor
6, a minden további sorért: 5 kr
NYILTTÉRBE
petit soronként 10 kr-ét vétetnek
fel. Kincstári illeték minden egyes
hirdetésért 30 kr. fizetendő.

ZALAI KÖZLÖNY.

A lap szemleli részét illető minden közlemény a felelős szerkesztő nevére, az anyagi részét illető közlemények pedig a kiadó nevére címezettek Nagy-Kanizsára bérmentre intézendők.
Bérmentetlen levelek nem fogad-
tatnak el.
Kéziratok vissza nem küldetnek.

A nagy-kanizsai „Ipar-Testület,” „a nagy-kanizsai Takarékpénztár részvény-társaság,” „a „Kotori takarékpénztár

részvény-társaság,” „nagy-kanizsai és a galamboki önkéntes tűzoltó egyesület,” „a „nagy-kanizsai kisdiednevelő egyesület,” „a „nagy-kanizsai tanítói járáskör,” „a „nagy-kanizsai keresztény jótékony nőegylet,” „a „n-kanizsai izr. jótékony nőegylet,” „szegények tápintézete,” „a „katonai hadastyán egyesület,” „a „soproni kereskedelmi iparkamara,” nagy-kanizsai külválasztmányának hivatalos lapja.

HETENKINT EGYSZER, SZOMBATON MEGJELENŐ VEGYES TARTALMU HETILAP.

Gyáralapítások.
Nagy-Kanizsa, 1899. június 16-án.
Mindennap olvasunk a lapokban egy-egy új hirt, mely újabb iparvállalatok létesítésére vonatkozik. Ezeket a híreket persze nem kell készpénznek venni, mert a fele se igaz. De ugy látszik, hogy mesterségesen is terjesztik az efféle újdonságokat, mert a külföldön, főleg pedig Bécsben járják elő páz ember, a kik hol a kormány nevében, hol pénzintézetek képviseletében, hol pedig más drúgy alatt csábító ajánlatokat tesznek egyes iparosoknak a Magyarországban való letelepedésre nézve. Ezeket az új ipartelepek létesítésére vonatkozó híresztéseket némi kétkedéssel kell fogadni.
A kereskedelmi miniszteriumban ugyanis már előkészítették a hazai gyárföltelre vonatkozó intézkedéseket. Bizonyosnak látszik, hogy még ez évben megkezdők és keresztül is viszik a hazai ipartelepek fölvetelét és a fölvetel statisztikai feldolgozását Ennek az alapján végre tisztán fogjuk látni: mink van, mit tudunk termelni, milyen minőségben és mennyiségben. Ezt egybevetve a valódi szükséglettel, az árforgalmi statisztika adataival, vagy lehetőleg más megbízható adatokkal, megkezdhetjük annak a rendszernek az alapozását, melyet az új gyárak létesítésénél inaugurálnunk már régóta kellett volna, mert nyakra-főre új gyárakat létesíteni, kedvezményeket és áldozatokat lekütni azért, mert ismét egy új iparteleppel többlet regisztrálhatunk, ez nem hódítás és nem haszon. Tudományoz mint a kereskedelmi kormányzat mai vezetői nem is helyeslik

ezt az ezidegi meggyökerezett kapkodást s a gyárföltelii statisztika az első lépés volna az állapotok javítására.
Kétségtelen, hogy annak a többször hangoztatott rendszernek a megállapításánál figyelemmel kell lenni első sorban arra, hogy mindennek előtt a mezőgazdaság nyers terményeiti dolgozzuk föl iparilag. A liszt, a cukor, szesz, sör, stb. iparok azért lettek hatalmasak, mert a mezőgazdaságra támaszkodhattak s ennek nemcsak fogyasztói, hanem táplálói is lettek. De van még sok sok terméke a mezőgazdaságnak, melyeket itthon kellene feldolgozni és viszont az iparnak van sok olyan szükséglete anyagban és egyebekben, a mit a mezőgazdaság állíthatna elő. Nem új dolog, hogy a mezőgazdaságra helyes arányokat akarunk behozni s azt az ugynevezett ipari növények termelésére is buzdítani. Sőt eredményeket is értünk el már ezen a téren, de érdemes ezeket fokozni és jobban kiaknázni ugy az ipar, mint a mezőgazdaság érdekében. Ugyanez áll az állati terményekre nézve, melyeknek ipari feldolgozásának igen sok még a tennivaló, ha nem akarjuk, hogy bizonyos anyagok rendszeresen külföldre menjenek és az új mint feldolgozott iparcikkéi jöjjenek hozánk vissza, drága pénzért, melynek nagy része idegen szorgalom jutalmazására szolgál.
Másodsorban figyelemmel kell lenni arra, hogy azon anyagok, melyek az iparosnak olyan mindennapi szükségletei, mint az embernek a kenyér, például bizonyos vegyszeti cikkek, szénsav, stb. szintén itthon állítsanak elő, hogy ezek miatt ne legyünk kiszolgáltatva-se a külföldnek, se a karielemeknek. E ponthoz tartozik a közlekedés is, melynek mai állapota eddig óriási mértékben akadályozta iparunk nagyobb arányú kifejlesztését. A meddig ilyen drága lesz a szén, mint most, nagyon nehéz lesz a versenyt a külfölddel sikerrel fölvenni. Ez se új kérdés, de — fájdalom — mindig új morad és még sokáig nem lesz kedvezően elintézve, ha csak valami szerencsés véletlen nem segít rajtunk. Talán némileg enyhíteni fogja ezt a bajt a vizierók jobb kihasználását célzó törekvések, mely azonban csak akkor érvénytélhet, ha a vizierók folyamatban levő hivatalos fölvetelére vonatkozó jelentés közöken fog forogni.
Harmadsorban végre azokra az iparágakra kell figyelemmel lennünk, a melyek nálunk még teljesen hiányoznak, vagy oly csekély mértékben vannak meg, hogy a szükségletnek alig pár százalékát fedezik. Erre nézve igen becses anyagot képez az a munkálat, melyet az országos iparegyesület megkezdett s melynek folytatására s befejezésére a leghivatottabb szakkörök támogatása mellett vállalkoztak. A kiindulási pont és a támasz erre az akcióra nézve tehát megvolna; de véglegesítéséhez kitűnő szolgálatot fog tenni az a jelentés, melyet a gyárfölteliekről a legközelebbi időben várhatunk s melyet komolyan föl kellene használni arra, hogy nyomában a gyártélepesítés és iparfejlesztés rendszeres programját megállapítsuk, különös figyelemmel egyes vidékek természetii sajátosságaira, a lakosság hajlamaira, a közönség igényeire,

a hatóságok áldozatkészségére és a nagyipar decentralizációjának országos fontosságú érdekeire is. Ezt a programot meg lehet készíteni a bureauban is, de gyakorlatii értéke leginkább akkor lesz, ha a főfontosságú részletekre nézve meghallgatjuk az összes érdekelt tényezők szakvéleményét. Hiszen újabb időben nem egyszer bebizonyítottuk már, hogy nálunk is tudnak dolgozni az emberek.
Gelléri Mór.

Jeles, jó, elégséges és elégtelen.

A rekkenő nyári melegeben is nagy figyelemmel kíséri a tanuló ifjuság ezt a négy szót, mely „slágworti” számba megy és némelyik diák fulében ugy hangzik, mint valami búvós kürtnek hangja. Mikor még nem élünk a lateinerdüh korszakában, mikor a diplomás emberekből csak 3-4 lakott egy egy kis városban, mikor még Tóth Lajos, Eperjessy Sándor meg az öreg Káán képviselték Nagy-Kanizsán az ügyvédi kart és Dr. Dick József még nem volt az egyedüli ellenzéki 186 képviselői közt (dícséret illeti érte): akkor a szigorú professzorok még örlíttek, ha jeles diákot foghattak és nem kellett elbuktatni senkit. Ma alaposan megváltozott a helyzet. Ma minden városban van 30-40 ügyvéd. 15-20 orvos; 20-30 tanár. A közsépiskolái tanulmányokba kapcsolódik első sorban a gazdag szülő gyermeke tekintetével a jövődéli miniszterésre, vagy legalább is az igen jó ügyvédi irodára; a szegény szülő gyermeke pedig tekintettel valamely jó papi prébendára. A pálya nehézsége már ott kezdődik a beiratásnál: versenyfutás a bejutásért, kimutatása annak, hogy a tanuló-jelölt helybeli, hogy ne a B-be kerüljön, végül affektált nyajakodás a tanár urali elő célból, hogy hát a biztonság megállja a helyét és meg ue bukják.

Istenem! Ha ezek a szülők ismernek a tanárk szívet és főleg ismernek a saját gyermekeiket, de más véleményvel volnának a buktatás iránt! — De a legtöbb szülő az érvényesülés módját nem az iskolában keresi a fia, gyermeke számára, hanem künn az életben, mert Bpestben van egy bácsi, az ismerős Lánnyia Leóval, az meg ismerős Zsebőd tánnal és Zsebőd hallgat Lánnyira, Lánnyia meg a bácsira, a bácsi pedig az unokájára. Az iskola tehát csak formalitás, melyet sajnos muszáj betartani, de mely formalitásnak kijátszása a legtöbb embernek éppenséggel nem okoz lelki furdalást. Itt aztán hiába küzdünk egyes esetekben, itt a rendszer rossz, hibás a társadalmii felfogás, melyet megváltoztatni egyes emberek vajmi nehéz volna. Hányszor hallunk ilyen kijelentést is: Tessek a fiamat keresztül bucsóítani, hisz ugy se lesz szűkebb ez a tanítágyrá! Hja kérem, hát minek hozza a fiát olyan iskolába, hol a franciái tanítják? Erre következik egy kis zavar és a tisztelt apa egyelőre meg kézzszoritással látzik, de nem azért, hogy belenyugodjék az állapotba, hanem azért, hogy befolyásos ismerősök mozgósítsa a há érdekében.
Hányszor bosznakodott az ilyenek miatt az öreg Kiricz Lipót tanár, aki tölsz kiejtésével mondani szokta volna: „Ide hozták a fat: Mein Sohn des Genie, pedig egy közönséges tót kűművészt. Az osztályzatot hátulról nem akarja megkezdetni gyermekével egy szűlő sem, pedig a szociálisizmusnak (már a szellemi munka elismerését érte itt alatta) az iskolában helye nincs, itt mindenkit egyenlő mértékkel mérni nem lehet, nem szabad.
Eldöfordulhat, hogy egyik-másik szülő megkísérlje ennek az elismerésnek a megvásárlását is és elfordulhat talán az is, hogy a tanár a gyenge nyomásnak engedve, egy fokkal küljeb kezd meg az osztályozást, de az ilyen esetek tartozzanak a legritkébbak közé. „Summum jus, summa injuria”, mondja a latin közmondás. A jóindulatú és nem nyaképlűsködő tanár a sokszor védtelen

TÁRCA
Mozzanatok.
— A „Zalai Közlöny” eredeti tárcája. —
— IRTA: XILEF. —
(Folyt. és vége)
VII.
Dicsérlétek őt!
Teljes szinopmájában, bődítő tarkaságában hullámlik a virágköröz áramlata. Száz meg száz kocsi megannyi virágokteret szeszélyesen összefűzött csokrot hordoz, melyekben nyílnak a kertek s paloták rózsái, uri kertek, fényes szalonnok első s holt virágai . . .
Kétoldalt sátorok bennük a legszebb női virágszálak osztogatnak frissitöt, s egy-egy vidító mosolyt ráadóul.
És tiszteiről bájmul a tömeg, sóvár tekintettel élvezi a kiváltságosok mulatságát.
Micsoda tolongás ez itt a kilences sátornál? Ingyen adogatják talán a nagyméltóságok a névtelen százaknak „kegyeiket” édeségek alkjában? — Nem — De ingyen látható ott a mitő Vénusz földi hasonmása . . . ingyen mutatja egy magasrangú dáma, hogy az ő csipkeruhába öltözött teste milyen remeke a teremtésnek. Ahg-alig megy öltözék-számba az a habfehér paljót, mely élő márványidomaitól duzzad.

— Na, így öltözökdi, ez skandalum! — A legutolsó izé . . . na még a mosogatóágyamat se eresztendém így az utcára!
Ez a tisztos, de formátlan, szemérmes, de csunya „polgárnök” véleménye.
Irígysség! Csupa irígysség beszél belöletek, ti derek asszonyok!
Mit annak a hölgynek a ti botránkózások? Ó azért született, hogy szép legyen, ez az ő életföladata, amintohy a tiétek a marhabus kifözése! Jól tessz, ha nem állja a faló tekinteteket, tudja ő, miért öltözik idomra simuló patyolába. „Car tel est son plaisir,” ez az ő kedvtelése! Közönjétek meg neki, hogy megmutatja nektek az a gazdagságot, azt a ritka kincset, azt az ő gyönyörűségét.
Most nézzetek oda! Mernétek-e ti ugy átötni a sűrög kocsiaron, odasietni a lovas ifjusó, ki a menetet rendezi és átnyujtatni neki egy pohár frissitöt!
Ti szürke férjcek, csak bámuljátok azért is az ő szobortermét, — hisz ez ez, ezt irígylik a ti asszonyaitok, kik félték, hogy anná gyaribbakkann fognak föltűnni ezental szemeitekben.
— Ó megfelelő föladatának, — ó szép, mint a szobrász ábrándképe.

Juhász György.
† JUNIUS 8.
„Pont. Vége.”
Igy mondta két év előtt Kanizsa város mosolygó arcú számvevője, Juhász György, ki most meghalt két orvos kezelése és családja gondos ápolása dacára.
Nálánál senki sem tudta jobban városunk legújabb ötvenévi történetét, senki sem ismerte jobban a városnak minden talpalatnyi följét.
Az élet kellemetlenségeit nyugodtan, derült humorral tűzte.
Mikor tavaly ellopták ezüstgombos magyar ruháját, ke erü rezignációval mondták: „Bay kapitány biztat, hogy a föld alul is előteremti a tolvajt, de én tudom, ha minden más lopott holmit visszaszeresz is, az enyémet nem lesz képes visszakérenteni. (Nem is került meg.) Pedig azt hittem, hogy ezüstgombos ruhában meh tek a másvilágra!”
Valaki mindjárt akadtott, ki biztarta: vegeen másikat.
„Ilyen fölöleges kígdársa nem kerül” felel a számvevő. „Lássák: én nem voltam kártágy, lump vagy pazarló, hanem azért sohasem volt elégséző a fizetésem családom fentartására. Ha nem örökölünk volna szülföldnk után, hát nem tudtunk volna megélni. Testvérem okosabb volt mint én: ő elment vakkereskedőnek Grábca Most ő gazdag-ember, én pedig csak éppen hogy élék!”
Hát büz ilyen a tisztviselői élet. Mondják, ha Juhász György kelő időben felhagyott volna hivatalos dolgaival,

akkor — mint nyugdíjas — még szép időig élelhetett volna.
— „De hát miért nem ment nyugdíjba az Isten szerelmeért?” Kérdésre valami jószívű embertárs, ki előtt ez a dolog olyan egyszerűnek látszik.
Hóbó, kedves atyám! nem ugy van az! Persze jó lenne egyenesen nyugdíjba lépni, ha valakinek már terbes a hivatala! De a közigazgatásnál csak a sors különös kegyeltjei lehetnek nyugdíjasok, melyeknek: vakok, teljesen elagottak, kikeek megbénult kezük-lábuk, vagy a kiknek annyira kedvez a szerencse, hogy választásokon kidöbjék hivatalaikból. (Vagy a becárellétüket, vagy az egészségüket otthagyniok kell a hivatalban.)
— Lillik Gusztáv pénztárnok beszélgetett két év előtt a városi tisztviselői jobb jövőjéről.
— „Nem érjük meg mi azt a jobb sorot!” mondja Juhász számvevő.
— „Hogyna élünk addig, — felel Lillik Gusztáv, — hiszen a képviselőtestület már tavaly megszavazta a fizetésjavítást?”
— „Még sem érem én azt. Nézze csak barátom (ezzel a számvevő elővette a városi költségvetést és egyes tételeire rámutatott); meddig ez. (Plössser Ignác mérnök nevére mutatott) meg ez, (ekkor saját nevére mutatta,) penzióba nem mennek, addig ne bizzanak fizetésjavításban!”
— „Hát ez megkapja a fizetésjavítást?” Kérdi Lillik, odamutatva a város másik tisztviselőjének nevére.

— „Ó, azt ne féltesz, annak közmondásos szerencséje van, — nem ugy, mint nekünk. Tudja nekünk mikor lesz jobb sorunk?” Ha meghalunk. Akkor mást fogunk előláncigálni a gyámpénztár és a tandús ezérlele dolgában; mást fognak a felek mérgecsitenni; más fog a helyünkön vesződni. Mi kapunk szép koszort; aztán pont: vége!”
Bizony ugy van: pont és azaz vége! Hanem Lillik Gusztáv megesk örsökötött: „No én pedig megélni akarom a fizetésjavítást!”
— Gusztáv! Te szegény tisztviselő-társam, honnan vetted ezt a büszke elbizakodottságot, hiszen olyan fértelmező szerény ember voltál teljes életedben?
Meg is bosszút a sors elszakodottságodért! Újesztendő napján vitt el a halál, mikor a „személyes föltek” első részletét éppen kifizeték volna, ha Dick Józsi „kelő időben” meg nem fölebbezte volna a költségvetést. Pótlék helyett kaptál: szép koszort. Aztán pont: vége!
Ugy-e mégis a tapasztalt számvevőknek volt igazza?
Látót most milyen elégedett vagy odalenn, gondosan felhantolt sírod alatt? Tán mosolygós is rajtunk, volt tisztviselőtársaidon, kik töprenkedtek, miképen fedeszhessük váltóitokat, a kiknek ez az egyedüli mulatságunk mert egyéb szórakozásra pénz kellene. Meglehet, hogy most már nevezés afföltöt: milyen teleleményes módokon bukkantunk hitelezőink előtt! Ugy-e jobb dolgod van, mint ha most is várni a fizetésjavítást?

